

SLOVENSKO

Politika

V zmysle Ústavy Slovenskej republiky je Slovenská republika je **zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.**

Slovenská republika je **parlamentnou demokraciou**. Na čele štátu stojí **prezident** volený na 5-ročné funkčné obdobie priamo ľuďom. Súčasným prezidentom je **Ivan Gašparovič**. O svoju moc sa počas vládnutia delí so **Slovenskou národnou radou** – parlamentom, ktorá je zákonodarným orgánom. Jej členmi je 150 poslancov volených na 4-ročné funkčné obdobie. Rovnako ako prezident, aj poslanci sú volení priamo ľuďmi. Súčasnými parlamentnými stranami sú SMER - Sociálna demokracia, KDH – Kresťansko demokratické hnutie, OĽaNO – Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti, Most-Híd, SaS - Sloboda a Solidarita, SDKÚ DS - Slovenská demokratická a kresťanská únia - Demokratická strana.

Výkon moci má v rukách **Vláda Slovenskej republiky** Vláda sa skladá z predsedu, podpredsedov a ministrov. Súčasným predsedom vlády je **Róbert Fico**. Ministri riadia jednotlivé ministerstvá, ktorých je v Slovenskej republike zriadených 13.¹

Štátne symboly Slovenskej republiky sú štátny znak, štátna vlajka, štátna pečať a štátna hymna. Štátnou hymnou sú prvé dve slohy piesne **Nad Tatrou sa blýska**. Melódia pochádza z ľudovej piesne Kopala studienku, ktorú zložil Janko Matuška v 19. storočí. Štátna hymna sa hrá alebo spieva najmä pri príležitosti štátnych sviatkov, pamätných dní, výročí a pri iných významných príležitostiach.

1. \:Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú.\
\:Zastavme ich bratia, veď sa ony stratia, Slováci ožijú.\
2. \:To Slovensko naše posiaľ tvrdo spalo.\
\:Ale blesky hromu vzbudzujú ho k tomu, aby sa prebralo.\

(Zdroj: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Slovensko>)

Štátny a oficiálny úradný jazyk je **slovenský jazyk**. Ľudia sa vo svojom regióne však dorozumievajú aj nárečiami.

¹ Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky.

Základné práva a slobody

Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno na základe týchto dôvodov poškodzovať, zväčšovať alebo znevýhodňovať.

Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Neznalosť zákona vás neospravedlňuje. V prípade potreby môžete úplne a aktuálne znenia jednotlivých platných právnych predpisov nájsť na internetovej stránke www.zakonypreludi.sk alebo na <http://jaspi.justice.gov.sk>.

Ak sa domnievate, že vaše práva sú ohrozované alebo porušované, máte právo žiadať príslušný orgán o pomoc. Takýmto orgánom môže byť napr. polícia, obecný úrad, súd, Verejný ochranca práv.

Policajný zbor spolupôsobí najmä pri ochrane základných práv a slobôd, najmä pri ochrane života, zdravia, osobnej slobody a bezpečnosti osôb a pri ochrane majetku, odhaľuje trestné činy a zisťuje ich páchatel'ov, vykonáva vyšetrovanie o trestných činoch, vedie boj proti terorizmu a organizovanému zločinu, zabezpečuje kontrolu hraníc Slovenskej republiky, spolupôsobí pri zabezpečovaní verejného poriadku, dohliada na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky a spolupôsobí pri jej riadení, odhaľuje priestupky a zisťuje ich páchatel'ov, a ak tak ustanovuje osobitný zákon, priestupky aj objasňuje a prejednáva, vykonáva pátranie po osobách a pátranie po veciach a ďalšie činnosti ustanovené zákonom.

Policajný zbor sa člení na službu kriminálnej polície, službu finančnej polície, službu poriadkovej polície, službu dopravnej polície, službu železničnej polície, službu ochrany objektov, **službu hraničnej a cudzineckej polície**, službu osobitného určenia, službu ochrany určených osôb a inšpekčnú službu; organizačnou súčasťou Policajného zboru je aj útvar kriminalisticko-expertíznych činností, ktorý vykonáva odbornú činnosť a znaleckú činnosť podľa osobitných predpisov.

Okrem príslušníkov policajného zboru sa môžete obrátiť aj na **obecnú**, resp. v mestách na **mestskú políciu**. Obecná polícia je poriadkový útvar, ktorý zabezpečuje verejný poriadok a ochranu životného prostredia v obci a pôsobí pri plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení obce, z uznesení obecného zastupiteľstva a z rozhodnutí starostu obce.

Obyvatelia obce sa môžu so svojimi podnetmi a sťažnosťami obracať na **orgány obce (obecné zastupiteľstvo a starosta)**. Taktiež môžu požadovať súčinnosť pri ochrane svojej osoby a rodiny a svojho majetku nachádzajúceho sa v obci a požadovať pomoc v čase náhlej núdze. Za obyvateľa obce sa považuje osoba s trvalým pobytom v obci.

Súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, preskúmajajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon (napr. aj rozhodnutia Migračného úradu alebo policajných útvarov).

Sústavu súdov tvoria okresné súdy, krajské súdy, Najvyšší súd Slovenskej republiky a Špecializovaný trestný súd. Osobitné postavenie má Ústavný súd Slovenskej republiky a Špecializovaný trestný súd Slovenskej republiky.

Verejný ochranca práv je nezávislý orgán Slovenskej republiky, ktorý v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom chráni základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom. Verejný ochranca práv nemôže

zrušiť alebo zmeniť rozhodnutie žiadneho orgánu. Môže príslušný orgán však upozorniť, že jeho rozhodnutie alebo konanie je nesprávne alebo je nečinný. Podrobnejšie informácie a kontaktné údaje nájdete na internetovej stránke www.vop.gov.sk.

V prípade, ak potrebujete pomoc právnika alebo advokáta a nemáte dostatočné finančné prostriedky na jeho zabezpečenie, môžete sa obrátiť na **Centrum právnej pomoci**. Centrum právnej pomoci je štátna rozpočtová organizácia, ktorej cieľom je zlepšovanie prístupu k spravodlivosti pre ľudí v materiálnej núdzi, t.j. pre tých ľudí, ktorí pre nedostatok prostriedkov nemôžu využívať existujúce právne služby. Keď splníte podmienky nároku na právnu pomoc, centrum vám následne poskytne komplexnú právnu pomoc, ktorá môže mať formu od právneho poradenstva až po zastupovanie pred súdom právnikom centra alebo advokátom. Podrobnejšie informácie a kontaktné údaje nájdete na internetovej stránke www.legalaid.sk.

Postavenie Slovenskej republiky

Slovenská republika je od 1. mája 2004 **členom Európskej únie**, od 21. decembra 2007 je členom schengenského priestoru. Od 1. januára 2009 je členom Európskej menovej únie – Eurozóny a **oficiálnou menou sa stalo euro**, ktoré vystriedalo slovenskú korunu. Slovenská republika je taktiež členom NATO, OSN, UNESCO, OECD, OBSE, CERN, WHO a INTERPOL.

Európska únia (EÚ) je hospodárske a politické zoskupenie suverénnych demokratických európskych štátov. Prvými európskymi krajinami, ktoré sa v roku 1951 zapojili do hospodárskej spolupráce, boli Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko a Holandsko. Do tejto spolupráce sa počas nasledujúcich rokov rozhodli zapojiť aj ďalšie krajiny. **Členmi Európskej únie je 28 nasledovných štátov:** Belgicko, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Cyprus, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko, Veľká Británia.

Schengenský priestor (Schengen) je územie časti Európy a niekoľkých zámorských území, v rámci ktorého môžu osoby a tovar voľne prekračovať hranice na ktoromkoľvek mieste zmluvných štátov bez hraničnej kontroly. Členmi Schengenského priestoru sú prevažne štáty Európskej únie. **Schengen tvorí 25 štátov:** Belgicko, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Malta, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovenská republika, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko. Pridruženými členmi sú aj krajiny Európskeho hospodárskeho priestoru - Island a Nórsko a nečlen EÚ a EHP - Švajčiarsko.

Geografia

Slovensko, oficiálny názov Slovenská republika, je **vnútrozemský štát v strednej Európe**. Má rozlohu 49 035 km². Hraničí s piatimi štátmi, na západe s Českom, na juhozápade s Rakúskom, na severe Poľskom, na východe s Ukrajinou a na juhu s Maďarskom.

Územie Slovenska sa člení na **8 krajov** a to Bratislavský, Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický a **79 okresov** so 138 mestami a 2 883 obcami. **Hlavným a najľudnatejším mestom je Bratislava**, potom podľa počtu obyvateľov nasledujú Košice, Prešov, Nitra, Žilina, Banská Bystrica, Trnava, Martin, Trenčín a Poprad.

Územie Slovenska pokrývajú nížiny aj pohoria. Medzi významné **nížiny** patrí Východoslovenská nížina a Podunajská nížina, ktoré sú využívané prevažne na poľnohospodárske účely. Najznámejšie **pohoria** sú Vysoké Tatry, Nízke Tatry, Veľká Fatra, Malá Fatra, Malé Karpaty. Najvyšším vrchom je Gerlachovský štít s výškou 2655 m.n.m.

Cez Slovensko pretekajú tieto **významné rieky** Dunaj, Váh (najdlhšia rieka), Hron, Hornád, Torysa. Na Slovensku sú vybudované aj **umelé vodné nádrže a vodné diela**, najznámejšie sú Gabčíkovo, Liptovská Mara, Zemplínska šírava, Oravská priehrada, ktoré sú využívané na výrobu elektrickej energie, na dopravu, zdroj vody, rybolov a rekreáciu.

Vďaka svojej polohe ležiacej **v miernom podnebnom pásme** sa na Slovensku **striedajú štyri ročné obdobia – jar, leto, jeseň, zima**. Klimatické podmienky sa však líšia podľa nadmorskej výšky.

Obyvateľstvo

Podľa štatistiky Štatistického úradu mala Slovenská republika k **30. septembru 2013 5 415 459 obyvateľov**. Na Slovensku žijú obyvatelia rôznej národnosti. Najviac je zastúpená **národnosť slovenská**, potom nasleduje **maďarská, rómska, česká, rusínska, ukrajinská** a ďalšie.

Podľa štatistiky Štatistického úradu Slovenskej republiky ku koncu roka 2012 bolo na území Slovenskej republiky **72 925 cudzincov** s registrovaným pobytom, z toho bolo 55 909 **občanov z krajín EÚ** (76,7 %). Tradične najvyššie zastúpenie tejto skupiny je hlavne zo susedných krajín, a to z Českej republiky (14 744) a z ostatných susedných krajín, z Maďarska (9 920), Poľska (7 005), Nemecka (4 415) a Rakúska (2 308). Od vstupu Rumunska do Európskej únie sa zvýšil aj počet týchto občanov s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky na 5 962 osôb.

Občania tretích krajín sa podieľali na celkovom počte cudzincov 23,3 %, čo bolo 17 016 osôb. Najvyšší počet občanov tretích krajín pochádzal z Ukrajiny (3 915), Ruskej federácie (1 835), Vietnamu (1 544), Číny (875), Spojených štátov (861), Srbska (716), Kórejskej republiky (598), Chorvátska (465), Macedónska (403).

Náboženstvo

V zmysle Ústavy Slovenskej republiky sa zaručuje **sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery**. Toto právo zahŕňa aj **možnosť zmeniť náboženské vyznanie alebo vieru**. Každý má právo byť bez náboženského vyznania. Každý má právo taktiež verejne prejavovať svoje zmýšľanie a právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo zúčastňovať sa na jeho vyučovaní.

Slovensko je krajina s prevažne rímskokatolíckym vierovyznaním. Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky registruje 18 cirkví a cirkevných spoločností, ktorých zoznam nájdete na internetovej stránke www.mksr.sk.

Sviatky na Slovensku

Počas sviatkov si pripomíname rôzne významné udalosti spojené buď so štátom, jeho dejinami alebo náboženstvom. Zákon o štátnych sviatkoch, dňoch pracovného pokoja a pamätných dňoch rozdeľuje sviatky na **štátne sviatky, dni pracovného pokoja a pamätné dni**. Štátne sviatky sú zároveň dni pracovného pokoja. Pamätné dni nie sú dni pracovného pokoja.

Štátne sviatky sú:

- 1. január** - Deň vzniku Slovenskej republiky
- 5. júl** - Sviatok svätého Cyrila a Metoda
- 29. august** - Výročie Slovenského národného povstania
- 1. september** - Deň Ústavy Slovenskej republiky
- 17. november** - Deň boja za slobodu a demokraciu

Ďalšími dňami pracovného pokoja sú:

- 6. január** - Zjavenie Pána (Traja králi)
- Piatok v marci/apríli** - Veľký piatok (pohyblivý sviatok)
- Pondelok v marci/apríli** - Veľkonočný pondelok (pohyblivý sviatok)
- 1. máj** - Sviatok práce
- 8. máj** - Deň víťazstva nad fašizmom
- 15. september** - Sedembolestná Panna Mária
- 1. november** - Sviatok všetkých svätých
- 24. december** - Štedrý deň

25. december - Prvý sviatok vianočný

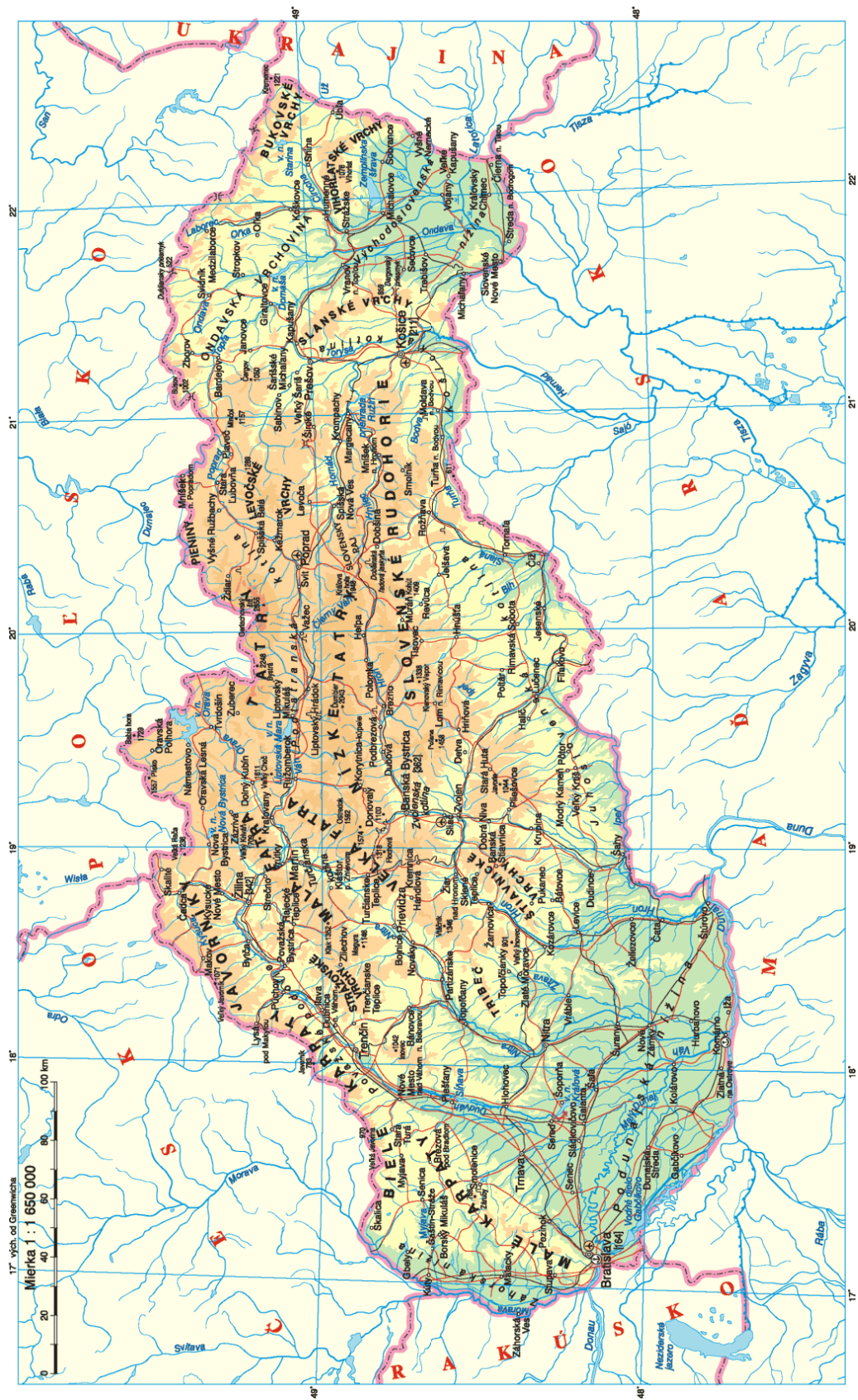
26. december - Druhý sviatok vianočný

História

Prvý štátny útvar Slovanov na území dnešného Slovenska bola **Samova ríša** (7. storočie), neskôr Nitrianske kniežatstvo (začiatok 9. storočia), ktorého spojením s Moravským kniežatstvom vznikla v roku 833 **Veľká Morava**.

Od polovice 10. do konca 11. storočia sa územie Slovenska postupne začlenilo do Uhorska, ktoré sa v roku 1526 stalo **súčasťou Rakúskej monarchie (Habsburskej monarchie), od roku 1867 nazývanej Rakúsko-Uhorsko**. Po rozpade Rakúsko-Uhorska v roku 1918 bolo Slovensko **súčasťou Česko-Slovenska** až do roku 1993 (okrem obdobia samostatnosti počas prvej Slovenskej republiky).

1. januára 1993 vznikla rozdelením tohto štátneho útvaru samostatná Slovenská republika. Prvým prezidentom bol Michal Kováč.

(Zdroj: <http://geografiapreziakov.webnode.sk>)